

КАНЕВСЬКА О. Б.,

м. Київ

МОРАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЮДСТВА І ХРИСТИЯНСЬКІ ДУХОВНІ ЦІННОСТІ

Сьогодні необхідно виховувати в учнів ази культури: моральної, розумової, естетичної, фізичної та інше. Не можна будувати гідну світового визнання українську державу без осмислення духовності народу.

Людина існує у світі цінностей. А цінність є предметом потреб людини: річ, закон, ідея, категорія тощо.

Онтологічний аспект цінностей особистості дозволяє виділяти матеріальні та духовні цінності, які виступають як цінності життя і його смислу; моральні цінності, що здійснюють етичний вибір вчинку й поведінки; індивідуально-соціальні цінності, які відбивають структуру людської діяльності.

Об'єкти безпосереднього споживання — це матеріальні цінності. Духовні цінності суть ідеї: політичні, релігійні, естетичні, національні.

Духовна культура особистості — це конкретно-історичне явище, яке відтворює рівень духовного життя суспільства на певному етапі його розвитку. Вона являє собою ступінь творчого засвоєння, вмілого використання та плідного відтворення соціальних та національних духовних цінностей.

Духовна культура повинна задовольняти духовні потреби людини. Вона дозволяє ставити і намагатися відповісти на складні питання буття: у чому полягає сенс життя? його цінність? що є щастя, обов'язок? тощо.

Оцінка цінності морального вчинку, поведінки, норм, правил, дій лежить в основі етики. Вона визначає життя людини як абсолютну моральну цінність.

Сукупність цінностей, які духовно об'єднують людей, реалізується в моральних орієнтаціях, у культурі, у національних традиціях. Світ цих цінностей різноманітний. Він може ґрунтуватися на різних засадах — від соціалістичних утопій до прагнення людини до Царства Божого і Божественної Благодаті. Звідси можливі і різні критерії оцінки вищих моральних цінностей: добра, совісті, обов'язку, гідності, справедливості, співчуття, милосердя, щастя тощо.

Але втрата моральних орієнтирів, їх забуття веде до духовного розпаду особистості і суспільства в цілому.

Пошук втраченого Абсолюту необхідний, оскільки, незважаючи на зміну епох і поколінь, сутність людського життя незмінна, а її підсумок — смерть. Досягти Абсолюту, або ідеалу, можна лише духовно.

Людина живе на межі вічного і минушого, безкінечного і кінечного. Зв'язок з вічним вона здійснює через релігію. Релігія акумулювала в собі багато загальнолюдських духовних цінностей і тим самим сприяла збереженню спільного морального фонду людства.

Основою християнської моральності є класична тріада «богословських добродітностей»: віра, надія, любов.

Зібрані цінності збереглись у побуті, утвердились в національній психології й культурі. Вони виростають тільки на національному ґрунті. Неможливе істинне визнання духовних і моральних цінностей в умовах ізоляції культури.

Релігія ж виступає історично необхідним компонентом у процесі духовного розвитку суспільства, є частиною історичної пам'яті. Духовний розвиток є умовою всякого прогресу — соціального, економічного, культурного. Загальнолюдські цінності і формувались, і розвивались як релігійні цінності: «Не убий», «Не украдь», «Шануй батька твого і матір твою» тощо (Християнські Заповіді Божі).

Істотний духовний зміст християнства — любов — найвища і на даний час моральна цінність та істина: Хоч любов як єдиний принцип всякої добродітності був сформований ще в Нагорній проповіді, в якій заповідям «Ветхого завіту», що вимагали від людини лише обов'язкового послухання і підкорення, була протиставлена заповідь, яка давала людині повноту життя і свободу.

Також релігія не просто бере участь у формуванні національної самосвідомості, але є і основою для духовного відродження нації.

Ще М. Костомаров писав про особливу релігійність українського народу. В християнстві українець зосереджувався на сподіванні сходження на землю Царства Небесного, на замилюванню-мрійливим ставленні до Бога. Але духовне самовдосконалення, духовно-моральні пошуки не були чужими українському народові.